

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

УДК 330.33:351.862.4-053.81

DOI: 10.24144/2078-1431.2026.1(36).155–164

Аліна Мирошніченко,
кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри публічного управління,
адміністрування та права
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
ORCID: 0009-0004-5984-4731

Станіслав Білько,
доктор філософії, старший викладач кафедри фінансів,
банківського бізнесу та оподаткування
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
ORCID: 0000-0003-0259-4482

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МОЛОДІ ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У даній статті авторами досліджено економічну безпеку молоді як ключовий чинник національної стійкості України в умовах повномасштабної війни з 2022 року. Авторами доведено, що молодь є основним носієм людського капіталу, який необхідний для повоєнного відновлення. Визначено, що повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію України загострило проблеми, які існували й раніше, а саме: масову міграцію, мобілізацію та скорочення робочої сили, що призвело до зростання безробіття, падіння доходів і зменшення підприємництва серед молоді.

Авторами проаналізовано вітчизняні та міжнародні джерела в яких проводилися дослідження з питань економічної безпеки молоді, виявлено, що незважаючи на значний обсяг досліджень, бракує комплексного погляду на економічну безпеку молоді саме як основу національної стійкості.

Сформульовано визначення категорії: економічна безпека молоді — стан захищеності її економічних інтересів, прав і можливостей від негативних впливів, що обмежують реалізацію потенціалу та самостійність. На відміну від макrorівневої економічної безпеки держави, вона має мікро- та мезорівневий характер.

На основі проведеного дослідження авторами доведено, що забезпечення економічної безпеки молоді є інвестицією в довгострокову стійкість. Запропоновано інтеграцію молодіжних програм (гранти, перекваліфікація, цифровізація зайнятості) у національну стратегію. Подальші дослідження мають оцінити ефективність програм 2025–2030 рр. та механізми повернення молоді.

Ключові слова: економічна безпека молоді, національна стійкість, воєнний стан, повоєнне відновлення, міграція молоді, безробіття молоді.

This study explores the role of youth economic security in shaping Ukraine's national resilience under the conditions of a full-scale war that has been ongoing since 2022. Particular attention is paid to young people aged 14–35, who represent a critical component of the country's human capital and are expected to play a decisive role in post-war recovery.

The research highlights how martial law has significantly affected the labour market. Processes such as forced migration, mobilization, and overall workforce reduction have altered employment patterns, contributing to rising structural imbalances, declining income stability, and reduced opportunities for youth entrepreneurship.

Drawing on both national studies and international analytical reports (including those by UNDP and the World Bank), the paper identifies a gap in existing research, namely the lack of a comprehensive approach to youth economic security as a systemic element of national resilience.

Within this framework, youth economic security is interpreted as the level of protection of young people's economic interests, rights, and opportunities from adverse factors that constrain their independence and limit the realization of their potential. Unlike traditional approaches focused on macroeconomic stability, this category is considered primarily at the micro- and meso-levels.

The empirical observations for 2022–2025 reveal mixed trends. While certain indicators, such as unemployment rates, demonstrate signs of stabilization, deeper structural challenges persist. These include a high level of occupational mismatch, declining entrepreneurial activity, and a significant share of young people who remain outside education, employment, or training. In addition, migration dynamics continue to pose long-term risks for the national labour force.

The findings suggest that strengthening youth economic security should be viewed not merely as a social policy objective but as a strategic investment in long-term national resilience. In this regard, the study emphasizes the importance of integrating targeted youth-oriented measures — such as retraining programmes, support for entrepreneurship, and digital employment initiatives — into broader recovery and resilience policies. Further research is needed to assess the effectiveness of such measures in the period 2025–2030 and to better understand mechanisms that could encourage the return of young people to Ukraine.

Keywords: youth economic security, national resilience, martial law, postwar recovery, youth migration, youth unemployment.

Постановка проблеми. В умовах повномасштабної війни Російської Федерації проти України, що розпочалася з 2022 року, економічна безпека молоді постає як критично важливий чинник національної стійкості

держави, адже саме молодь є основою людського капіталу, від якого безпосередньо залежить потенціал повоєнного відновлення країни. Воєнний стан суттєво трансформував ринок праці, спричинивши суттєве скорочення робочої сили через масову міграцію молоді за кордон, мобілізацію та демографічні втрати, що призвело до різкого зростання безробіття серед осіб віком до 35 років, зниження реальних доходів та обмеження можливостей для підприємництва й самозайнятості. Ці процеси не лише підривають економічну самостійність молоді в Україні, але й створюють системні загрози для стабільності національної економіки, адже без ефективного захисту економічних інтересів молоді неможливо забезпечити стійкість держави до зовнішніх викликів та її здатність до швидкого відновлення після завершення активної фази війни. Саме тому дослідження механізмів забезпечення економічної безпеки молоді в умовах воєнного стану набуває особливої актуальності як стратегічного елементу формування національної стійкості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання економічної безпеки молоді в умовах воєнного стану активно розробляється в останні роки як в українській, так і в зарубіжній науковій літературі, переважно через призму трансформацій ринку праці, міграції та загроз національній стабільності. Вітчизняні автори Хачатрян В. та Красняк О. у своїх працях провели дослідження впливу негативних тенденцій на молодіжному ринку праці під час воєнного стану та повоєнного відновлення, висвітливши аспекти економічного добробуту молоді, ціннісні орієнтири безпеки та процес стабілізації ринку попри військові дії [1]. Радкевич В. та співавтори в інформаційно-аналітичних матеріалах аналізують виклики та адаптацію молоді в умовах воєнного стану, зокрема економічну активність, зайнятість, безробіття (частка молоді до 35 років серед безробітних — 22% у 2023 р.) та проблеми працевлаштування випускників [9]. Соколов О. розглядає загальну економічну безпеку України в умовах воєнного стану, фіксує спад інтегрального показника у 2022 р. через руйнування інфраструктури та втрату кадрів, з акцентом на збереження людського капіталу як ключового фактору стабільності [10]. Експертно-аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень висвітлює трансформацію загроз у довготривалій війні, включаючи демографічні втрати та залежність від зовнішньої допомоги [5].

Зарубіжні та міжнародні джерела доповнюють емпіричну базу: звіт UNDP у 2024 році фіксується зменшення безробіття серед молоді в Україні з 11% у 2023 р. і до 9% у 2024 р., покращення фінансового добробуту, але зростання занепокоєння щодо актуальності професії (18%) та різке падіння намірів повернутися з-за кордону (з 66% до 32%) [2]. World Bank у моніторингу умов життя у 2025 році підкреслює вплив війни на доходи та зайнятість молоді [3].

Незважаючи на значний обсяг наукових напрацювань, комплексний аналіз економічної безпеки молоді саме як основи національної стійкості в умовах тривалого воєнного стану залишається недостатньо розкритим. Більшість досліджень фокусується на окремому сегменті ринку праці або

загальній економічній безпеці держави без чіткого акценту на молодіжній складовій як стратегічному ресурсі для повоєнного відновлення, а також бракує системних рекомендацій щодо інтеграції молодіжних програм у національну стратегію стійкості.

Метою статті є комплексне обґрунтування ролі забезпечення економічної безпеки молоді як ключового чинника національної стійкості України в умовах воєнного стану, а також визначення основних механізмів та напрямів державної політики, спрямованих на мінімізацію загроз економічній самостійності молодого покоління та посилення його внеску в процеси повоєнного відновлення.

Результати дослідження. Економічна безпека молоді як самостійна наукова категорія є відносно новою та недостатньо дослідженою в порівнянні з традиційними концепціями економічної безпеки держави, підприємства чи регіону. У класичних визначеннях економічної безпеки на макрорівні вона трактується як стан національної економіки, що забезпечує її незалежність, стабільність, стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, здатність до сталого розвитку та ефективного задоволення суспільних потреб [11]. Водночас офіційне законодавче трактування економічної безпеки в Україні підкреслює захищеність економічних інтересів держави, суспільства та людини від загроз, що перешкоджають сталому зростанню та конкурентоспроможності держави [7].

У контексті молоді економічна безпека розглядається як стан захищеності економічних інтересів, прав та можливостей молодого покоління (віком 14–35 років) від негативних впливів, що обмежують або унеможливають реалізацію їхнього економічного потенціалу, самостійність, соціальну мобільність та внесок у розвиток країни. Це охоплює забезпечення доступу до якісної зайнятості, гідних доходів, можливостей професійного зростання, освіти, перекваліфікації, підприємництва та самозайнятості, а також захист від ризиків бідності, хронічного безробіття, трудової експлуатації, примусової міграції через економічні причини та втрати людського капіталу [8].

На відміну від загальної економічної безпеки держави, де акцент на макроекономічних індикаторах (інтегральний індекс економічної безпеки, ВВП, інфляція, зовнішній борг, енергетична незалежність тощо), економічна безпека молоді має виразно мікро- та мезорівневий характер. Вона пов'язана з індивідуальним рівнем (економічна самостійність конкретної молодої людини) та груповим рівнем (молодь як демографічна когорта та ключовий носій людського капіталу). У сучасних дослідженнях підкреслюється, що економічна безпека молоді безпосередньо впливає на довгострокову стійкість економіки: її деградація призводить до «відтоку молоді», демографічної кризи, зниження продуктивності праці та послаблення мобілізаційного та податкового потенціалу держави.

В умовах воєнного стану ця категорія набуває стратегічного значення, адже саме молодь становить основний резерв робочої сили, інноваційного потенціалу, демографічного відновлення та повоєнної реконструкції. Війна радикально посилює загрози: масова міграція (понад 6–7 млн осіб,

серед яких значну частину становить молодь), руйнування робочих місць у прифронтових регіонах, зростання неформальної зайнятості, зниження реальних доходів, бар'єри для старту бізнесу та перекваліфікації [3]. Звіти міжнародних організацій фіксують покращення деяких показників (зменшення безробіття молоді в Україні з 11% у 2023 р. до 9% у 2024 р., покращення фінансового добробуту), але водночас зростання занепокоєння щодо актуальності професії (18%) та різке падіння намірів повернутися з-за кордону (з 66% до 32%) [4].

Таким чином, економічна безпека молоді в сучасній науці трактується не лише як соціальна проблема, а як системоутворюючий елемент національної стійкості: її забезпечення є необхідною умовою збереження людського капіталу, адаптивності економіки та здатності держави до швидкого відновлення після війни. Водночас брак комплексних теоретичних моделей саме для цієї категорії (на відміну від загальної економічної безпеки) робить подальші дослідження особливо актуальними.

Для більш детального розкриття теми дослідження проаналізуємо реальний стан економічної безпеки молоді України в умовах воєнного стану на основі актуальних статистичних даних та звітів міжнародних організацій, що в свою чергу дозволить нам перейти від теоретичних засад до емпіричної оцінки загроз та тенденцій, які безпосередньо впливають на національну стійкість держави.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації радикально трансформувало молодіжний ринок праці та спричинило значне скорочення чисельності молоді (в основному за рахунок міграції) та зміну структури зайнятості.

За даними дослідження UNDP у 2024 році визначено, що безробіття серед молоді в Україні зменшилося з 11% у 2023 році і до 9% у 2024 році — це свідчить про адаптацію ринку праці, така позитивна динаміка сформувалася за рахунок введення програм перекваліфікації та державній підтримці [2]. Водночас загальний рівень безробіття в країні, стабілізувався на рівні 12,1% у 2025 році — найнижчий показник від початку повномасштабного вторгнення. Частка молоді до 35 років серед зареєстрованих безробітних у Державній службі зайнятості становила 22% у 2023 році, а у 2025 році кількість молоді в пошуках роботи, які отримали послуги служби, зросла до 158 тис. осіб (на 4% порівняно з 2024 роком) [6].

Позитивна динаміка зайнятості супроводжується глибокими структурними проблемами. За даними Світового банку понад 50% працевлаштованої молоді працюють не за спеціальністю, лише 11,3% працівників (включаючи молодь) зайняті на посадах, що відповідають рівню їхньої освіти (порівняно з 17% до лютого 2022 року). Тобто це підтверджує, що за останні роки загострилася проблема надкваліфікації та втрати людського капіталу. Молодь віком 15–24 роки зазнала найбільшого удару: рівень безробіття в цій групі різко зріс у 2022–2023 роках (до 27,8–40,9% за окремими оцінками Центру Разумкова) [6], а частка молоді, що не навчається, не працює, не проходить навчання, у віці 18–29 років сягнула 28% у 2023–2024 роках [3].

В рамках даного дослідження, необхідно звернути увагу на рівень доходів молоді, адже він залишається одним із найвразливіших індикаторів економічної безпеки. В даному випадку до уваги береться, молодь працездатного віку. За даними UNDP частка молоді, яка зазнала зменшення або втрати доходів через війну, скоротилася з 36% у 2023 році до 30% у 2024 році. Водночас турбота про матеріальне становище (відсутність грошей) стабілізувалася на рівні 31%, а частка тих, хто змушений економити на харчуванні або має кошти лише на базові потреби, зменшилася з 39% до 34% [2]. Це свідчить про часткову адаптацію, проте реальні доходи молоді залишаються нижчими за середні по країні, особливо в прифронтових регіонах та серед ВПО.

В той же час фіксується суперечлива динаміка серед молоді у сприйнятті можливостей від власної підприємницької діяльності. Привабливість підприємництва зросла з 34% у 2023 році до 37% у 2024 році, а сприйняття бізнесу як шляху до успіху — з 46% до 47%. Однак розгляд можливості розпочати власну справу серед молоді суттєво впав: частка молоді, яка не розглядає підприємництво, зросла з 49–54% у 2021 році до 78–82% у 2024 році [2]. Це пов'язано з високими ризиками, відсутністю стартового капіталу та нестабільністю бізнес-середовища в умовах війни.

На основі цього можемо виокремити ключові загрози, які системно підривають економічну безпеку молоді та створюють довгострокові ризики для національної стійкості України, серед них:

1. Масова зовнішня міграція молоді, адже саме це призводить до втрати кваліфікованого людського капіталу, загострення демографічної кризи та скорочення майбутніх податкових надходжень;

2. Структурне безробіття та невідповідність ринку праці — це посилюється надкваліфікацією, трудовими міграціями всередині країни та дефіцитом робочих місць у прифронтових регіонах;

3. Падіння реальних доходів та фінансова вразливість викликані інфляцією, руйнуванням інфраструктури та залежністю від зовнішньої допомоги посилюють бідність серед молоді, особливо ВПО та мешканців прифронтових областей;

4. Різке зниження підприємницької активності серед молоді блокує потенціал самозайнятості та інновацій серед молоді.

Перелічені загрози є тісно взаємопов'язаними та утворюють замкнене коло негативних ефектів: масова міграція молоді посилює дефіцит кваліфікованих кадрів на внутрішньому ринку праці, що, своєю чергою, провокує подальшу еміграцію через брак перспектив; хронічне безробіття та невідповідність навичок попиту знижують реальні доходи та фінансову стабільність, що суттєво послаблює підприємницькі мотиви та готовність ризикувати в умовах невизначеності; низькі доходи та економічна вразливість, у свою чергу, стимулюють нові хвилі виїзду, поглиблюючи втрату людського капіталу держави в цілому.

На фоні тривалої збройної агресії та воєнного стану ці загрози набувають особливої гостроти й системного характеру. Війна не лише безпосередньо руйнує робочі місця, інфраструктуру та економічні можливості,

але й створює психологічні, логістичні та інституційні бар'єри, які роблять боротьбу з ними значно складнішою, ніж у мирний період. Зокрема, посилюється ефект «відтоку молоді», зростає ризик хронічного структурного безробіття серед молоді, в свою чергу обмежені ресурси держави та залежність від зовнішньої допомоги ускладнюють швидке впровадження ефективних контрзаходів. У результаті економічна безпека молоді перетворюється з локальної проблеми на стратегічний фактор, від якого безпосередньо залежить здатність України до довгострокового відновлення та збереження національної стійкості.

Виявлені нами загрози роблять економічну безпеку молоді не просто соціальною проблемою, а стратегічним елементом національної стійкості України. Саме молодь є основним носієм людського капіталу — ключового ресурсу для економічного зростання, інновацій, демографічного відновлення та обороноздатності. Її економічна деградація безпосередньо послаблює всі складові стійкості:

- економічну — через втрату продуктивної робочої сили, скорочення ВВП та податкових надходжень;
- соціальну — через зростання бідності, соціальну напругу та демографічний спад;
- оборонну — через зменшення мобілізаційного резерву та платників податків на оборону;
- інституційну — через ризик хронічної залежності від зовнішньої допомоги замість внутрішнього розвитку.

Забезпечення економічної безпеки молоді сприяє швидкому відновленню після війни, адже активна, фінансово стабільна молодь формує інноваційний сектор, підприємництво та соціальну згуртованість. Інвестиції в молодь (освіта, перекваліфікація, підтримка бізнесу) стануть основою швидкого відновлення країни. Тобто Україні потрібно здійснити інтеграцію молодіжних програм у національну стратегію стійкості — від грантів на підприємництво до регіональних хабів відновлення та цифрової зайнятості.

Таким чином, економічна безпека молоді є не витратою, а інвестицією в довгострокову стійкість держави: без її захисту повоєнне відновлення буде неповним і вразливим.

Висновки. Проведене дослідження доводить, що економічна безпека молоді є не лише соціальною, а й стратегічною категорією національної стійкості України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. На відміну від макрорівневої економічної безпеки держави, вона має мікрота мезорівневий характер і безпосередньо пов'язана з економічною самостійністю молоді як ключового носія людського капіталу.

Проведений аналіз 2022–2025 років показав суперечливу динаміку, а саме: позитивні зрушення (зниження безробіття молоді з 11% у 2023 р. до 9% у 2024 р., покращення фінансового добробуту) супроводжуються серйозними проблемами, серед яких структурне безробіття (значна частка молоді працює не за спеціальністю), низькі доходи, масова міграція загострилася з початком повномасштабного вторгнення, крім того, намір по-

вернутися впав з 66% до 32%, а також різким падінням бажання займатися підприємницькою діяльністю серед молоді.

Виявлені нам загрози утворюють замкнене коло, яке війна робить особливо гострим і в свою чергу послаблює всі складові національної стійкості серед яких економічна (втрата продуктивної сили), соціальна (бідність і демографічний спад), оборонна (скорочення резерву) та інституційна (залежність від допомоги). Тобто, якщо працювати над забезпеченням економічної безпеки молоді, то це буде як інвестиція у відновлення.

Отже, економічна безпека молоді є системоутворюючим елементом національної стійкості. Без комплексного захисту повоєнне відновлення України буде неповним і вразливим. Подальші дослідження мають зосередитися на ефективності молодіжних програм 2025–2030 років та механізмах повернення молоді з-за кордону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Khachatryan V., Krasnyak O. Economic security in the conditions of martial law as a factor in the formation of the youth labor market // *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2024. 3(1), 24–37. <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240301.03>.
2. Kostiuchenko T., Volosevych I. Impact of War on Youth in Ukraine. UNDP, Info Sapiens. 2024. 48 p. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-01/undp-impactofwaronyouthinukraineen_v05.pdf (дата звернення 18.03.2026).
3. Monitoring Living Conditions in Ukraine : Fall 2024 Update. World Bank. 2025. 11 p. URL: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/bf81d702093c4e7ce911cb00603d3fb9-0080012025/original/Listen-to-Ukraine-Update-2025.pdf> (дата звернення 18.03.2026).
4. Ачкасова О.В., Полянська А.С., Семенов А.О. Проблеми соціальної безпеки молоді в Україні в умовах воєнного стану та шляхи їх подолання // *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3018/2948> (дата звернення 18.03.2026).
5. Економічна безпека України в умовах довготривалої війни. Експертно-аналітична доповідь. К.: НІСД, 2024. 71 с. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.08>.
6. Молодіжна зайнятість — на шляху до європейських стандартів : аналітичний звіт. Центр Разумкова. Київ, 2025. 68 с. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2025/07/03/2025-Youth%20employment.pdf> (дата звернення 18.03.2026).
7. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення 18.03.2026).
8. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року : Указ Президента України від 12.03.2021 № 94/2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021> (дата звернення 18.03.2026).
9. Радкевич В. О., Пригодій М. А., Герлянд Т. М. та ін. Молодь України: виклики та адаптація в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичні матеріали до державної доповіді про становище молоді в Україні. Київ : Інститут професійної освіти НАПН України, 2025. 37 с. URL: [https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744908/1/Youth%20of%20Ukraine%20\(IAM\)_2025.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744908/1/Youth%20of%20Ukraine%20(IAM)_2025.pdf). (дата звернення 18.03.2026).

10. Соколов О. Економічна безпека України в умовах воєнного стану // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2024. Вип. 86 : ч. 1. С. 277–281. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/01/43.pdf>. (дата звернення 18.03.2026).
11. Третяк В.В., Гордієнко Т.М. Економічна безпека: сутність та умови формування // Економіка та держава. 2010. № 1. С. 6-8. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2010/3.pdf (дата звернення 18.03.2026).

REFERENCES

1. Khachatryan V., Krasnyak O. Economic security in the conditions of martial law as a factor in the formation of the youth labor market. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2024. 3(1). 24–37. <https://doi.org/10.46299/j.isjmfef.20240301.03> [in English].
2. Kostiuhenko T., Volosevych I. Impact of War on Youth in Ukraine. UNDP, Info Sapiens. 2024. 48 p. Retrieved from https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2025-01/undp-impactofwaronyouthinukraineen_v05.pdf. (accessed 18 March 2026) [in English].
3. Monitoring Living Conditions in Ukraine : Fall 2024 Update. World Bank, 2025. 11 p. Retrieved from <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/bf81d702093c4e7ce911cb00603d3fb9-0080012025/original/Listen-to-Ukraine-Update-2025.pdf>. (accessed 18 March 2026) [in English].
4. Achkasova O. V., Polyanska A.S., Semenov A.O. (2023) Problemy sotsialnoi bezpeky molodi v Ukraini v umovakh voiennoho stanu ta shliakhy yikh podolannia. *Ekonomika ta suspilstvo* [Issues of Social Security for Youth in Ukraine Under Martial Law and Ways to Address Them]. *Economy and Society*. 56. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3018/2948>. (accessed 18 March 2026) [in Ukrainian].
5. Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh dovhotryvaloї viiny. *Ekspertno-analitychna dopovid* [Ukraine’s Economic Security in the Context of a Protracted War. Expert Analytical Report] (2024) Kyiv: NISD, 71 <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.08>. [in Ukrainian].
6. Molodizhna zainiatist — na shliakhu do yevropeiskykh standartiv : analitychny zvit [Youth Employment: On the Path to European Standards: An Analytical Report] (2025). Razumkov Center. Kyiv, 68 Retrieved from <https://razumkov.org.ua/images/2025/07/03/2025-Youth%20employment.pdf>. (accessed 18 March 2026) [in Ukrainian].
7. On the National Security of Ukraine: Law of Ukraine № 2469-VIII (2018, June, 21) Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>. (accessed 18 March 2026) [in Ukrainian].
8. On the National Youth Strategy through 2030: Decree of the President of Ukraine № 94/2021 (2021, March, 12) Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021> (accessed 18 March 2019) [in Ukrainian].
9. Radkevych, V. O., Pryhodii, M. A., Gerliand, T. M., et al. (2025) Youth in Ukraine: Challenges and Adaptation Under Martial Law: Informational and Analytical Materials for the State Report on the Situation of Youth in Ukraine. Kyiv: Institute of Vocational Education, National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. 37 c. Retrieved from

- [https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744908/1/Youth%20of%20Ukraine%20\(IAM\)_2025.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/744908/1/Youth%20of%20Ukraine%20(IAM)_2025.pdf). (accessed 18 March 2019) [in Ukrainian].
10. Sokolov O. (2024) Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Economic Security Under Martial Law]. Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. "Law" Series. 86 v. 1. 277–281. Retrieved from <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/01/43.pdf>. (accessed 18 March 2019) [in Ukrainian].
 11. Tretyak V.V., Gordienko T.M. (2010) Ekonomichna bezpeka: sutnist ta umovy formuvannia [Economic Security: Essence and Conditions for Its Formation]. Economy and the State. 1. 6-8. Retrieved from http://www.economy.in.ua/pdf/1_2010/3.pdf (accessed 18 March 2019) [in Ukrainian].